

PAPER DETAILS

TITLE: Soguk Savas Sonrasi Dönemde Balkanlarda Türk-Yunan Taraflarının Karsilikli Güvenlik Algilamalari ve Çikmazlari

AUTHORS: Serdar Cem SEDIROGLU

PAGES: 68-80

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2912204>

Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Balkanlarda Türk-Yunan Taraflarının Karşılıklı Güvenlik Algılamaları ve Çıkmazları

Mutual Security Perceptions and Dilemmas of Turkish-Greek Parties in the Balkans in the Post-Cold War Period

Serdar Cem SEDİROĞLU

Millî Savunma Üniversitesi, Kara
Harp Okulu, Uluslararası İlişkiler
Bölümü, Ankara, Türkiye

Öz

Kuşkusuz güvenlik, günümüzde uluslararası ilişkilere yön veren temel unsurların başında gelmektedir. Güvenlik, bireylerin korkusuzca ve güven içinde yaşam sürmesi ve etrafındaki olup bitenlere karşı kendini emin hissetmesi halidir. Devletler de insanlar gibi davranarak varlığının payidar, emin kalmasını arzu ederek uluslararası sistemi analiz eder ve bu analiz sonuçlarına göre politikalar belirleyerek güvenlik yaklaşımlarını ortaya koyarlar. Günümüzde devletler yanında birey, ekonomi, enerji, çevre, gıda, siber gibi pek çok farklı konu başlığında değişik anlamlar bulan güvenlik kavramı, algılar temelinde yüklenen farklı manalarla adeta “kişiye özel bir güvenlik tanımı”nı gündemimize sokmuştur. Bu çalışmanın amacı yüzyıllardır aynı coğrafyada beraber yaşamış olan iki kadim ulus, Türk ve Yunan uluslarının, günümüzde kronikleşmiş gözükten ve yakın gelecekte çözüleceğine dair kuvvetli emareler de görülmeyen mevcut sorunlarına tarafların bakış açılarından, yani kendi algıları perspektifinden odaklanarak meseleleri nasıl algıladıklarını ortaya koyarak çözüm arayışlarında yeni pencereler açmaktır.

JEL Kodları: D74, F59, Y80

Anahtar Kelimeler: Soğuk Savaş Sonrası Dönem, Balkanlar, Güvenlik, Algı, Türkiye-Yunanistan

ABSTRACT

Undoubtedly, security is one of the main factors that shape international relations today. Security is the state of individuals to live a life without fear and confidence and to feel confident about what is going on around them. By behaving like people, states also analyze the international system, desiring their existence to remain standing and secure, and they reveal their security approaches by determining policies according to the results of this analysis. Today, the concept of security, which has different meanings in many different topics such as individuals, economy, energy, environment, food, cyber, besides states, has put a “personal security definition” on our agenda with different meanings loaded on the basis of perceptions. The aim of this study is to reveal how the two ancient nations, Turkish and Greek nations, who have lived together in the same geography for centuries, perceive the current problems, which seem to be chronic today and which do not show strong signs that they will be solved in the near future, from the perspectives of the parties, that is, from the perspective of their own perceptions, by revealing how they perceive the issues and seek a new perspective to create an angle.

JEL Codes: D74, F59, Y80.

Keywords: Balkans, perception, post-Cold War Period, security, Turkey-Greece

Geliş Tarihi/Received: 27.07.2021

Kabul Tarihi/Accepted: 17.11.2022

Yayın Tarihi/Publication Date: 24.01.2023

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Serdar Cem SEDİROĞLU
E-mail: serdar.cem@hotmail.com

Cite this article as: Sediroğlu, S.C.
(2023). Mutual security perceptions
and dilemmas of Turkish-Greek parties
in the Balkans in the post-cold war
period. *Trends in Business and
Economics*, 37(1), 68-80.

Content of this journal is licensed
under a Creative Commons
Attribution 4.0 International
License

Giriş

Tarihte dönemsel kırılmalar toplumsal hayatın her alanında değişimleri beraberinde getirerek maddi dünyamızı etkilediği gibi içsel dünyamızda da izler bırakmıştır. İnsanlık tarihinde vuku bulan gelişmelere bağlı olarak algılarımız ve korkularımız da değişiklik göstermiştir. Avcı-toplayıcılık dönem ile yerleşik hayat döneminin koşulları mevcut algı ve korkulara yön verdiği gibi Birinci Endüstri Devrimi'nden Dördüncü Endüstri Devrimine (dahil) kadar dönemlerde de farklı popüler konuların gündeme getirdiği kaygılar yeni korkulara neden olarak güvenlik stratejilerinin şekillenmesine neden olmuştur.

Güvenlik stratejileri şekillenirken ise "çatışma" ve daha kapsamlı olan "savaş" kavramı hep dikkate alınmaktadır. Çoğu güvenlik alanına dair yazınlarda savaş, insanoğlunun varlığını tehdit eden en büyük felaket olarak ifade edilmektedir. Oysa bu ifade eksik ve sorunlu bir yaklaşımdır. Çünkü savaş kavramına neden olan konunun özünde, savaşa kaynaklık eden mesele ya da meselelerin taraflar arasında farklı algılanması ve sorunlara dair gösterdikleri farklı tepki düzeyleri yatmaktadır. Diğer yandan "insanlar neden savaşır" sorusuna sadece güç ve çıkar temelli açıklamalar da eksik kalır. Bu hususta savaşa dair sorunsalın nedenlerinin ortaya konması açısından tarafların meseleyi nasıl gördükleri ve idrak ettikleri önemlidir. Bu durum bizi tarafların algılarının ne olduğuna ve meseleleri nasıl idrak ettiklerine götürür. Çünkü algılar neticesinde dönemsel olarak tutumlar ve tepkiler şekillenir.

Zamansal kırılmaların güvenlik kavramına dair getirdiği farklı algılamaların en güzel örneği kuşkusuz 11 Eylül 2001 saldırılarıdır. Yapılan saldırılar sonrası NATO, terörü öncelikli tehdit algılaması kapsamına dâhil etmiştir. Bir diğer ifade ile o güne kadar terörden muzdarip olan devletleri göz ardı eden ABD, süttan ağız yanınca diğer devletlerin mevcut meseleye dair algılarını çok fazla dikkate almadan kendi anlayışı ve tek taraflı perspektifinden bir terör tanımı yaparak bunu NATO zemininde dost ve müttefiklerine benimsettirmiştir.

İşte tam bu nokta da devletlerin tek taraflı bakış açıları, kendi anlayışları ve algılamaları ile dünyamızın ebedi barışa kavuşmasının güç olduğuna işaret etmek gerekir. Zira güvenlik meselelerinde gizli gündem başlıklarının olması ya da empati yapmadan olayları analiz etmek en nihayetinde zamanla bu tarz bir siyaset uygulayan devletlerin de kendi güvenliklerini tehdit edebilmektedir. Nitekim ABD'nin dış politikada yanlış tespitleri ve algıları neticesinde verdiği tepkiler nedeniyle Afganistan ve Irak'ta geldiği nokta kendi güvenliğini tehdit ettiği gerekçesiyle sıklıkla eleştirilmektedir.

Bununla birlikte günümüzde devletlerin güvenliği kavramı yanında başta birey, çevre, sağlık ve ekonomi gibi değişik alanlarda anlamlar yüklenen çeşitli güvenlik kavramları farklı boyutlarda önem kazanmıştır. Örneğin kişisel verilerin korunması noktasında sosyal ağ hesaplarının muhafazası, günümüzde şahıslar için hayat memet meselesi olabilmektedir. Yine günümüzde Covid-19 pandemisinden dolayı tüm devletler klasik güvenlik endişelerinin ötesinde yeni güvenlik arayışlarına girdiler. Bu güncel güvenlik meseleleri ise her alanda görülen bir değişimin yansımasıydı. Uluslararası ilişkiler disiplininde önemli bir yer tutan "uluslararası güvenlik" alanında aktörler ve konular açısından değişimin olması ise kaçınılmazdı. Ama değişmeyen ise "güvenlik ihtiyacının varlığı" idi.

Abraham Harold Maslow'un ihtiyaçlar teorisine göre alttan ikinci basamakta yer alan güvenlik ihtiyacı, algı düzeylerine göre farklı

anlam yüklemeleri ile karşımıza çıkabilmektedir. Pek mühim bir kısım için "var olma güvenliği" en temel kavram olarak kabul edilmektedir. Güvenlik kavramı, varlığını sürdürme amacı taşıyan her davranış biçiminde karşılaşılan bir olgudur. Var olanın güvenliği söz konusudur. Var olamayan ve bir değer ifade etmeyen bir olgunun güvenliğinden de söz etmek mümkün değildir (Dedeoğlu, 2014, ss. 28, 35).

Devletler de bireyler gibi varlıklarını güvence altına almak isterler. Bu makalenin odağında olan Balkanlar özelinde ise Yunanistan kurulduğu ilk günden beri güçlü ve sorunsuz bir sınırdış ülke ile hele hele Türkiye gibi nüfusunun yaklaşık sekiz katı bir devlet ile çevrelenmek istememekte, böyle bir senaryonun kendi bekası için yani varlığı için tehdit olarak değerlendirmektedir. Bu nedenle Yunan yetkililer bölge dışı güç merkezleri ile ittifaklar kurarak etrafındaki halkada kendisinden daha zayıf devletlerle çevrili bir emniyet kuşağı oluşturmak gayreti içerisinde.

Yunanistan'ın bu tutumuna rağmen günümüzde devletlerin sadece sınırlarda güvenlik sağlayarak emniyet içerisinde olmaları ise imkansızdır. Bu yeni dönemde, askeri konular yanında pek çok farklı gündem başlıklarında komşu ülkeler uzlaşma içerisinde meseleleri karşı tarafın penceresinden de analiz etmek durumundadır. Aksi takdirde mevcut sorun kar topu etkisine neden olarak tüm tarafları derinden etkileyerek işin içinden çıkılmaz bir hal almasına neden olabilmektedir. Bu kapsamda Türkiye ve Yunanistan başta çevre, denizler ve deniz tabanlarının imkanlarından yararlanma, gıda, siber suçlarla mücadele ve kitlesel göç gibi pek çok konuda mecburi bir ortaklık içerisinde olmak durumundadır. Bu ortaklığın neticeleri alındıkça her iki taraf Win-Win-kazan kazan yaklaşımı ile Balkanların yeni bir bölgesel güç merkezi oluşumu yolunda bölge devletlerine liderlik yapabilir.

Buna karşın Yunanistan'ın Türkiye'yi tehdit olarak algılayarak ürettiği dış politikalar ile sonu kestirilemeyen bir güç yarışı içerisine girmesi güvenlik ikilemine neden olmaktadır. Diğer yandan taraflar kıta sahası, karasuları, hava sahası, Kıbrıs, Ege Adaları ve silahlandırılması, Batı Trakya gibi meselelerde değişen zamanlarda adeta nükleer silahsız bir bölgesel dehşet dengesi gibi eşik noktasına çok kolaylıkla gelebilmektedir. Bu eşik, 1974 Kıbrıs gelişmelerinde olduğu gibi geri dönüşü olmayan bir yola girilerek ancak silahla aşılabilmektedir. Müteakip dönemde de benzeri gelişmelerin olmayacağını iddia etmek ise geçmişle gelecek arasında doğru bir projeksiyon yapamamak, yani öngörüsüzlük anlamına gelmektedir. Örneğin yakın dönemde "1996 Kardak Krizi" bu eşik noktasından önceki son adım olarak kendisini göstermiştir.

Diğer yandan 9 Kasım 1989'da Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ardından NATO üyesi iki komşu ülke, Türkiye ve Yunanistan aynı ittifak halkası içinde yer almasına ve dönemsel münasebetlerin artmasına rağmen sorunların çözümünde bir türlü kesin sonuç alamamıştır. Bu çalışmada taraflar arasında mevcut güncel sorunların ayrıntılı izahından ziyade bu sorunlara tarafların bilinçaltında karşılık bakış açıları, meseleleri nasıl algıladıkları, birbirlerini nasıl anlamlandırdıkları ele alınacaktır.

Makalede, öncelikle algılar, algı bariyeri ve uluslararası ilişkilerde algı yönetimine dair tespitler ortaya konulacaktır. Devamında Türk-Yunan ilişkilerinin tarihsel arka planına ve güncel sorunların ortaya çıkışına değinilecektir. Çalışmada Soğuk Savaş sonrası Balkanların Güvenlik sorunsalı ve Balkanlarda Türk-Yunan güvenlik meselesi algı odağında analiz edilecektir. Makale, Türk-Yunan ilişkilerinde algıların olumlu seyri için çözüm önerilerini içeren sonuç bölümü ile nihayet bulacaktır.

Algılar, Algı Bariyeri ve Uluslararası İlişkilerde Algı Yönetimi

Türk Dil Kurumu Sözlüğü'ne göre algı "Bir şeye dikkati yönelterek o şeyin bilincine varma, idrak" olarak tanımlanmaktadır (TDK, Algı). Bilişsel süreçler ile ortaya çıkabilecek durumlara da işaret eden algı kavramı, aynı zamanda fertlerin çevresindeki hadiselerle dair yaptığı anlamlandırmalar olup, iletişim kanallarından duyu organlarımıza gelen verilere yönelik yaptığımız mana yüklemeleridir.

Algı, çevredeki birtakım uyaranlara verilen tepkilerdir. Hayatımız boyunca pek çok uyaranla karşılaşır, bunları bazı süreçlerden geçirerek değerlendirir, onlara birtakım anlamlar yükler ve bu uyarılara karşı kendi yorumlarımızı ekleyerek tepkiler üretiriz. Algı; çevrenin, insanların, nesnelerin, kokuların, seslerin, hareketlerin, tatların ve renklerin gözlemlenmesiyle ilgilidir (Boztepe, t.y.: 16). Algılar; bireyin değerleri, grup normları ve ritüelleri ile şekillenmektedir. Peter Senge'ye göre algıda sübjektiflik söz konusu olup algılanan nesneden ziyade zihnimizde ne oluşturduğu önemlidir (Pustu, 2014, s. 313). Devlet algıları da toplumu oluşturan bireylerin değerlerinden etkilenir ve dış politika karar mercileri bunları dikkate alırlar.

Gerçekliği nasıl algıladığımızla ilgili ön yargılarımız, eğilimlerimiz ve varsayımlarımız etkilidir. Bu durum, bizi algı bariyeri kavramına götürür. Ön yargılarımız her geçen süre daha da derinleştikten sonra farklı düşüncelere ve bakış açılarına karşı direnç geliştiririz. Artık bunu aşmak oldukça zordur. Bununla birlikte algılarımız dış müdahalelere açık olup yönetilebilir ve yönlendirilebilir. Bu ifadeler bizi "algı yönetimine" götürür. Fakat buradaki esas mesele karşıdaki unsurun, yani hedef kitlenin algısını doğru tespit ve analiz edebilmektir. Aksi takdirde hedef kitleye yönelik algı yönetimi uygulamalarında ve algı bariyerlerini aşmada iletişim ve ikna başarısızlıkla sonuçlanacaktır.

Algı kavramı, Psikoloji biliminin temel konularından birini teşkil etmesine rağmen Uluslararası ilişkiler bilim dalında da oldukça önemli bir yer tutar. İnsanlar dolayısıyla devletler algıladıkları şekilde dünyayı görürler. Dış politika analizi, psikolojik savaş, kamu diplomasisi, propaganda, vaka analizi, teoriler gibi Uluslararası ilişkiler biliminin önemli konu başlıklarında "toplum mühendisliği" olarak da kabul gören algı yönetimi kavramına sıklıkla başvurulur.

"Algı ve gerçeklik arasında çizgi her zaman birbiriyle kesişmez. Kimi zaman algılar kimi zamansa gerçekler insanoğlunun davranış kalıplarını belirleyebilir." Hayatımızda önemli bir yer tutan "güvenlik" de her şeyden önce bir algı meselesidir. Güvenliği algılamak noktasında asıl belirleyici unsur, değer farklılaşmasıdır ve bunun neticesinde farklı güvenlik tanımları ve yaklaşımları ortaya çıkmaktadır (Karabulut, 2014, ss. 117-122).

Peki gerçek olan nedir? Felsefenin de temel ilgi alanı, gerçeğin ne olduğudur. Fakat gerçeklik konusunda kesin ve doğru bir cevap yoktur. Aynı durum, algı için de geçerlidir. Nesneler ve nesneler arasında gerçekleşen bilinçli deneyimler olan algıda da bir kişi için doğru kabul edilen farklı durumlarda aynı kişiye doğru gelmeyebilir. Diğer yandan bir kişi için doğru değerlendirilen bir başkası için doğru olarak görülmeyebilir. Özetle "gerçek kavramının; bölgeden bölgeye, ülkeden ülkeye, hatta kişiden kişiye göre değişiklik gösterdiği için tek bir doğru olmadığı söylenebilir" (Bakan & Kefe, 2012, s. 21).

Günümüzde ise algıların gerçekliğin önüne geçtiğine dair kuvvetli bir taraftar kitlesi vardır. Uluslararası ilişkiler teori ve yaklaşımları

kuşkusuz algı penceresinden uluslararası hadiselerle yorum getirmekte ve analizlerini bu kapsamda yapmaktadır. Bundan dolayı, sosyal bilimler ve özellikle siyaset bilimi ile uluslararası ilişkiler alanında çalışma yürüten akademisyenlerin meselelere dair odak noktası algı üzerine olmalıdır. Yoksa algıları dikkate almadan bireylerin, toplumların ve devletlerin dış politika davranışlarına dair yapılacak analizler yetersiz ve oldukça sığ olacaktır.

"Uluslararası ilişkiler disiplininin temelinde dünyanın algılanması ve tanımlanması yer almaktadır" (Yorulmaz, 2014, s. 105). Uluslararası ilişkilerde ortaya atılan varsayımlar, genellikle devletlerin menfaatlerini aynı biçimde algıladıkları ve aynı kalıplarda davranış gösterdikleri esaslarına dayanmaktadır. Oysa hakikat böyle değildir ve bu aktörler farklı algılamalar ile tepki vermektedirler. Devletlerin dış politika icrası safhasında uyguladıkları, bu duruma işaret etmektedir.

"Devletler diğer devletlerin niyetlerine bakarak ortada bir tehdit olup olmadığına karar vermektedirler. Bu niyetlerin nasıl algılandığı kültürel düşüncelerle belirlenmektedir. Kamu ve devlet adamları ortak dil, din, değer, kurum ve kültüre sahip olmaları nedeniyle anladıklarını sandıkları ve güvenebildikleri halklardan kendilerine bir tehdit geleceğini düşünmektedirler. Devletler buna karşılık, farklı kültüre sahip ve bu nedenle anlamadıkları ve güven duymadıkları devletleri tehdit olarak görmektedirler" (Hungtington, 2015, s. 7).

Güvenlik ve algı boyutunun bu ilişkisi yanında Uluslararası ilişkiler disiplini birey-devlet-uluslararası sistem düzeylerinden hangi analiz düzeyi ele alınırsa alınsın güvenlik, en önceliklidir. Bununla birlikte güvenlikle ilgili yapılan değerlendirmelerde objektif kriterler yanında sübjektif yaklaşımların da önemli payı vardır.

Barry Buzan ve Ole Waever güvenliğin sübjektif yönünün objektif yönüne ağır bastığını ifade etmişlerdir. Güvenliği algı temelli açıklamak günümüzde oldukça yaygındır. Güvenliğin özünü teşkil eden algılama düzeyinin güvenlikleştirme teorisi bağlamında ele alınması ve güvenlik tehditlerine yönelik mücadelede algılama boyutu ise ayrı bir öneme haizdir (Karabulut, 2014, ss. 118-119).

"Batılı evlerde cruise füzelerinin Bağdat'ı vurmaları alkışlanmaktadır. Batı'nın dışında yaşayanlar ise Batı'nın beyaz ırktan olmayan, Iraklı veya Somalilere derslerini hemen vermesini; ama buna karşın beyaz Sırlara böyle davranmamasını hangi açıdan olursa olsun tehlike sinyali olarak görmektedirler" (Hungtington, 2015, s. 5). Bu durum bize dünyamızdaki tüm evlere aynı olay görüntülerinin verilmesine rağmen mevcut görüntülerin farklı algılamalara neden olduğuna işaret etmektedir.

Aynı şekilde uluslararası sistemler de algı durumlarına göre farklı anlamlarla varlık bulurlar. "Oluşan sistemlerin en istikrarlıları olan Viyana Kongresi sistemi ile II. Dünya Savaşı'ndan sonra Birleşik Devletlerin empoze ettiği sistem, aynı algılama biçimlerine sahip olma avantajına sahiptirler. Viyana'daki devlet adamları, kavranması zor olan konuları aynı şekilde gören ve esas noktalarda anlaşmaya varmış olan aristokratlardı" (Kissenger, 2000, s. 21). Uluslararası sistemde farklı taraflarda olmak meselelere dair değişik algılamaların bir sonucu. Devlet adamlarının meseleleri farklı yorumlamaları, Uluslararası ilişkiler disiplinine konu olan her başlığa farklı minvalde tepki vererek uzlaşma ortamını zora sokmaktaydı. Oysa aynı algı düzeyine sahip aktörler kendi aralarında farklılıklar taşısa da sorunların üstesinden gelebiliyordu.

Örneğin II. Dünya Savaşı sonrasında Polonya, Bulgaristan ve Romanya'da, Amerikan diplomatları devamlı olarak Sovyet

uyuşmazlıklarıyla karşı karşıya gelmişlerdir. Moskova'daki Amerikan Büyükelçiliğinde Rusya uzmanı diplomat George Kennan'a göre, Stalin'in ana yaklaşımının özü, komünist ideoloji idi ve Batılı kapitalist devletleri değişmez bir şekilde düşman olarak görüyordu. Sovyetler Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki sürtüşme, bu nedenle bazı yanlış anlamaların veya hatalı iletişimin sonucu değildi. Sovyetler Birliği'nin dış dünyayı algılama tarzından kaynaklanıyordu (Kissenger, 2000, ss. 492, 494).

Yine "Amerikan bakışıyla El Kaide gibi terör örgütleri saldırganlardır ve ABD'nin askeri mevcudiyetini genişletmesi bu tehdit karşısında savunmaya yönelik bir hamledir. Teröristlerin bakışıyla da hem iktisadi hem de askerî açıdan saldırgan olan ABD'dir ve örgütlere katılmak isteyenlerin artması ve çeşitlenmesi birçok insanın bu görüşü paylaştığını göstermektedir" (Senge, 2018, s. 95). Bununla birlikte Amerika'nın terör algısı ile bir başka uluslararası aktörün terör veya diğer konulardaki algısı da uyuşma göstermeyebilir.

Diğer yandan dış politikada karar vericiler, tehditleri kendi değerleri ile yorumlayarak farklı algılayabilir. Örneğin Başta Almanya olmak üzere Doğu Avrupa ülkelerinden ABD'ye göç ederek Amerikan vatandaşlığını elde etmiş pek çok Yahudi kökenli siyasetçi ve düşünür, tarihi yaşanmışlığın sonuçları ile ortaya çıkan değerler ile Ortadoğu ve diğer bölgelerdeki olayları algılayarak yorumlamalara gitmektedir. Tehditleri aynı biçimde algılayan aktörler ise genel olarak iki tür davranış gösterirler:

- 1) Tehdide direnç sağlamak için aralarında bir iş birliği kurmak. Bu türden bir iş birliği; yalnızca bir araya gelenlerin güvenliğini ya da sistemin bütününe güvenliği esas alan bir şekilde olabilir.
- 2) Tehdide direnç sağlamak için, tehdidi ortadan kaldırmaya muktedir en güçlü aktörün denetimi altına girmek (Dedeoğlu, 2014, s. 39).

Devletlerin tehditlere karşı farklı algılayan aktörler olması durumu, iş birliği zeminini güçleştirir. Özellikle karar vericilerin algıları burada önemlidir. Uluslararası ilişkilerde sıkça atıf yapılan teorik yaklaşımlar ise uluslararası sorunlara barışçıl çözüm önerilerinde farklı seçenekler ortaya koyarken algıları neticesinde hareket eder. Örneğin "İnşacı dış politika analizinde" karar vericilerin hadiselerle yönelik algıları ve bu algıları etkileyen psikolojik, bilişsel ve kültürel faktörler önemlidir. Uluslararası ortamda ortak değer ve anlayışlar önemlidir. Ortak değerler bağlamında oluşan uluslararası örgütler ise birlikte yaşam için önemlidir. Uluslararası örgütler, ortak değer ve kimlikler üzerine kuruludur. Yani algıda ortaklık ve benzerlik söz konusudur.

Dış politikada olayların hangi teorik yaklaşımlar ile yorumlanacağı bizi algı konusuna götürür. "Dış politikada algı kuramı karar mekanizmalarının doğru çözümler üretilmesinde nasıl faydalı ve güvenilir çözümler üretebiliriz sorularına cevap teşkil eden resim çizilmesinde açmazları ele alan hipotetik yolları üretir" (Çaşın, 2014, s. 139).

Ulusal çıkarlar ise devletlerin kendi algılamasına göre şekil bulur. Genel dış politika algılamasına göre şekillenen dış politikanın amacı ulusal çıkarların korunmasıdır. Algılama, psikolojik bir kavram olup karar vericilerin önlerindeki veriler hakkında yorum yapmalarında başrolü oynar.

Diğer taraftan günümüzde iç ve dış politikada algı yönetimi önem kazanmış olup algı yönetiminde medya ve iletişim teknolojileri oldukça etkilidir. Algı yönetimi, kitlelerin algılarının iletişim

araçlarından istifade ile maksatlı olarak şekillendirilmesidir. İletişim teknolojilerini etkin kullanılarak toplumların algılarına yön vermek mümkündür (Pustu, 2014, ss. 327–328). Günümüzde artan teknolojik gelişmeler ise toplumlar arası etkileşimin seyrine farklı bir boyut katmıştır. Bununla birlikte teknolojik imkanlar ile bol miktarda paylaşılan bilgiden hangisinin "kirli bilgi" olduğu kavramı önem kazanmıştır. Zira uygun filtreleme yapılamaması neticesinde algılar farklı şekillenebilmektedir.

Devletler de dış politika hedeflerini gerçekleştirmek için algı yönetimine sıklıkla başvurarak propaganda, psikolojik savaş ve kamu diplomasisi gibi yöntemleri kullanmaktadır. Fakat algı yönetiminin ön şartı, hedef kitlenin değerler manzumesini doğru okuyabilmektir. Bu ön şart gerçekleşmeden icra edilecek algı yönetimi, daha başlangıçta sorunlu olacak ve nihai hasılayı tam vermeyecektir.

Türk-Yunan İlişkilerinin Tarihsel Arka Planı ve Güncel Sorunların Ortaya Çıkışı

Uluslararası ilişkilerde devletlerin karşılıklı algılarında oluşan en önemli etken tarihsel hafızadır. Bu hafıza, toplumsal ya da kurumsal olarak sonraki nesillere aktarılır. Devletlerin gelecek nesillere aktardığı olumlu ya da olumsuz her türlü birikim, hadise toplumların algılarını şekillendirir. Burada en önemli işlev kuşkusuz tarih disiplini ile uğraşanlara düşmektedir. Fakat tarihçi, gerçekleri aktarma noktasında kendisine ve yaptığı ilme saygı gereği adil olmak durumundadır. Buradaki mühim nokta ise karar alıcıların tarihi verileri nasıl ve ne maksatla aktarılacağını tespitidir. Zira bu aktarım sonucunda toplumsal algı düzeyi şekillenerek birey ve toplumun tutumları, dolayısı ile en nihayetinde dış politika biçimlenir. Bu noktada dış politika karar mercileri, mevcut politikalar ile şekillenen toplumsal psikolojiyi kamu diplomasisinde dikkate almak durumundadır.

Tarihsel hafızanın aktarılmasının toplum algılarına ve dış politikalarına nasıl yansıdığına dair Türkiye ve Yunanistan incelemeye değer iki örnek ülkedir. Türk-Yunan tarafları tarihsel hafızayı nasıl aktarırsa aktarsın belki de bu aktarımlarda en çok uyguladıkları yöntem, bir şekilde komşunu anmadan dönemsel tarihi olayları izah edememesidir. Bu durum, kuşkusuz tarafların kendilerini ifade buldukları tarihsel zeminde ekser çoğunlukla ortak değerleri paylaşmasından ve tarihi birlikteliklerinin oldukça fazla olmasından kaynaklanmaktadır.

Bu ortak paylaşım sürecini yani Türk ve Yunan unsurlarının ilk karşılaşmalarını Malazgirt'e kadar götüren tarihi bir yaklaşım olsa da Selçukludan çok önce Avrupa içlerine yapılan göçlerle yani İskitler, Hunlar, Avarlar, Uzlar, Peçenekler, Kumanlar gibi farklı Türk boyları dönemi ile iki tarafın Balkanlarda etkileşimin başladığını söylemek mümkündür. (Kurat, 1992, ss. 19, 27, 45, 98). Diğer ifade ile Türk-Yunan ilişkileri sanılanın çok daha eski dönemlerinde başlamıştır.

Kavimler göçü ile kuzey güney istikametinde Balkanlara doğru gerçekleşen göçlerden çok daha fazla karşılıklı etkileşime neden olacak ve uzun yıllar sürecektir benzeri bir göç dalgası Orta Asya topraklarından Anadolu'ya doğru cereyan etmiştir. Helen topraklarına yönelen göçler ile Selçuklu bölgede varlığını daha da hissettirmiştir. Selçuklu dönemi, İslâm medeniyeti yanında XI'inci asırdan sonra Avrupa medeniyetinin doğuşu bakımından da önemlidir. İslâm medeniyeti ile birlikte eski Yunan medeniyeti mahsullerinin Avrupa'ya intikalinde, Bizanslılardan çok Müslümanlar hizmet etmiştir (Turan, 1969, s. 349). Türkler, Yunan medeniyeti

eserlerini muhafaza etmiş ve bunları gelecek nesillerin istifadesine sunmuştur.

XIII. yüzyılda bir uç beyliği olarak kurulan Osmanlı Devleti döneminde ise Türklerin Trakya topraklarında yani Balkan coğrafyasında ilerleyişi, Süleyman Paşa'nın 1356 yılında Gelibolu Yarımadası'ndaki Çimpe Kalesi'ni (Uzunçarşılı, 1982, s. 156) ele geçirmesi ile yeni bir boyut kazanmıştır. Balkanlarda hız kazanan bu ilerleyiş zamanla Bizans egemenliğinde olan İstanbul'un fethini de katkı sağlamıştır.

Bununla birlikte bölgedeki mevcut dini, iktisadî, siyasî ve askerî yapının Türklerin yararına olacak bir mahiyette olması Türklerin Balkanları fethetmesini kolaylaştırmıştır. Bu dönemde Balkanlar'daki Rum ve Latin kiliseleri arasındaki mücadeleler ile Bizans İmparatorluğu'nun toprak sahipleri arasındaki çekişmeler ve köylülerin içinde bulunduğu yoksulluk durumu Osmanlı'nın Balkan coğrafyasında ilerlemesini kolaylaştırmıştır (Sediroğlu, 2008, s. 5).

Kuşkusuz bu Osmanlı ilerleyişi salt bir mücadele ve savaş dönemini bize hatırlatmamalıdır. Taraflar arasında karşılıklı mücadelelere rağmen Osmanlı Devleti, İslamiyet ve Hristiyanlık sınırlarında doğmuş ve yüzyıllarca Bizans'la birlikte yaşamıştır. Her iki unsur da taktik ve silahlarda birbirlerini taklit ederek ve etkileyerek, din değiştirme, kendi bünyelerinde diğer unsurun özelliklerini uyarlayarak ve tutsaklarla evlilik yoluyla birbirine daha da yakın hale gelmiştir. (Lewis, 1993, s. 43).

Kaynaşmanın ve etkileşimin fazlası ile gerçekleştiği kuruluş döneminde önceliğini batıya veren Osmanlı 1453'te Bizans Devletine son verdi. Böylelikle Yunan ulusu yaklaşık dört asır sürecek Türk egemenliğine girdi. Fakat bu tamamen dışlayıcı ve bir ulusu tamamen yok eden bir egemenlik anlayışı değil, karşısındakinin değerlerine saygı duyan ve anlama esasına dayanan bir egemenlik anlayışı idi. Örneğin Osmanlı Sultanı Fatih Mehmet Yunanca biliyordu ve kitaplığında Yunanca kitaplar vardı. Fatih'in hayatını yazan ise Yunanlı Kritobulos idi. Celalettin Rumi, Yunan şiirinde denemeler yaptı. Fatih Sultan Mehmet'in Yunan biyografyacısı vardı ve Osmanlı sultanları birçok defa camiler için Rum mimarlarını ve filoları için Rum gemi ustalarını hizmet etmesi için çağırdı (Lewis, 1993, ss. 6, 43). Taraflar arasında karşılıklı etkileşim o kadar ileri seviyedeydi ki esasında "Yunan ulusunun ve "Yunanistan"ın tarihi, Osmanlı Devleti'nin batı kesiminin ve Osmanlı Devleti içinde ortaya çıkan toplumsal güçlerin ve gelişmelerin de tarihi" (Milas, 1994, s. 9) olarak kabul gördü.

Bir arada uzun yıllar kardeşlik ve huzur içinde yaşamış olan Türk ve Yunan ulusları arasına en büyük perdeyi çeken husus ise Fransız İhtilali'nin ortaya çıkardığı ayrılıkçı düşünceler olmuştur. 1789 Fransız Devrimi'nin neden olduğu milliyetçilik, XIX.yüzyılla beraber başlangıçta Avrupa devletlerinde, zamanla ise Osmanlı Devleti'nin Balkan topraklarında ve Mora Yarımadası'nda etkisini göstermiştir. Osmanlı Devleti yüzyıllar boyu süren barış ortamında, kendine özgü bir yapı sayesinde "Pax Ottomana-Osmanlı Barışı" ile bölge halklarını sorunsuz bir arada tutmayı başarmıştır. Fakat şimdi milliyetçilik sarmalı Osmanlıyı adeta esir almıştı ve bu sarmal diğer bölgelere de kısa sürede nüfus etti. Milliyetçik akımlarının etkisi ile *Magali Idea* (büyük ideal) 1821'de meyvesini verdi ve başlayan Yunan isyanları 1829'da Edirne Antlaşması ile Yunanistan'ı bağımsızlığa götürmüştür. Bu safhadan sonra Yunanistan adım adım Antik Yunan-Bizans özlemleri bir dış politika geliştirerek "batı dünyasının mirası: Antik Yunan" gibi kavramlarla ortak değerlerde bir algı oluşturarak sınırlarını geliştirme yaklaşımı içerisinde olmuştur.

1877-1878 Osmanlı-Rus Harbi sonrası imzalanan Ayastefanos Antlaşması, Balkanların mevcut statüsünü değiştirerek yeni güç dengesi ve yeni aktörlerin belirmesine neden olmuştur. Rusya'nın Balkanlar'da üstün bir statü kazanması Batılı devletleri yeni arayışlara itmiş ve bu devletler Ayastefanos'un ağır şartlarını hafifleten Berlin Antlaşması'nın imzalanmasına destek olmuşlardır. Berlin Antlaşması ile Osmanlı Devleti Balkan topraklarında varlığını bir süre daha devam ettirmiştir. 1877-1878 Osmanlı-Rus Harbi sonrası yenik çıkan Osmanlı Devleti, Ruslara karşı denge siyaseti güderek Birleşik Krallık'a Kıbrıs adasını kiralamıştır.

Kuruluş gününden itibaren Yunan Devleti Osmanlı'ya karşı sürekli batının desteğinde ilerleme kaydetmiş ve ikili bir savaş içerisinde bulunmaktan çoğunlukla kaçınmıştır. Türklerin birebir Yunanistan ile girdiği savaşlardan galip gelmesinin örneklerinden 1897 Türk-Yunan Savaşı oldukça dikkat çekicidir. Bu savaşta Osmanlı Devleti'nin başarısı Balkan topraklarındaki ricata karşılık bir umut olmuştur. Fakat savaş sonunda Yunan yetkililer müteakip dönemde sıkça başvuracakları yöntem olan Batı kamuoyunu ve yetkililerini harekete geçirerek masada Osmanlı Devleti'nin karışısına Avrupalı müttefiklerini oturtmuş ve neticede Tesalya Yunanistan'a iade edilmiştir.

Yunanistan, askeri gücünü takviye etmek için I. Dünya Savaşı öncesinde İngiliz ve Fransız tersanelerine donanmasını güçlendirmek için savaş gemisi siparişi vermiştir (Shaw, 2014, ss. 48-49). Bu savaş gemilerinin amacı, Büyük Yunanistan ideali için denizlerde hakimiyet sağlamaktır ve güçlü bir donanma için elzemdir. Zira Yunan tarafı, Ege Denizi'nin önemini idrak etmişti ve müteakip dönemde Ege'deki genişleme politikasına hız verdi.

8 Ekim 1912'de başlayıp ve 30 Mayıs 1913'te sona eren Balkan Savaşları'nın ilk safhasında Osmanlı Devleti Bulgaristan, Sırbistan, Yunanistan ve Karadağ'ın teşkil ettiği Balkan İttifakı'na karşı savaştı ve ciddi bir yenilgi aldı. 30 Mayıs 1913 tarihli Londra Antlaşması savaşı sona erdirmekle beraber Osmanlı için ağır kayıplar anlamına geliyordu. Osmanlı Devleti batıda Midye-Enez hattına kadar çekildi ve bu hattın ötesindeki Balkan topraklarını kaybetti. Toprak paylaşımından memnun olmayan Bulgaristan ise müttefiklerine savaş ilan etti. 29 Haziran 1913'te başlayan ve 10 Ağustos 1913 tarihli Bükreş Antlaşması ile son bulan ikinci safhada Osmanlı Devleti fırsattan istifade ile Bulgaristan'la savaştıktan sonra Edirne'yi geri aldı (Beşikçi, 2017, s. 293).

Yine Batı Dünyasının teşvikleri ile 15 Mayıs 1919'da başlayan Yunan saldırıları ve İzmir'in Yunanlılar tarafından işgali, Türk tarafında infiale neden oldu. Doğu ve Güney Cephelerinde başarı elde edildikten sonra Türk Ordusu Batı cephesinde sıklet merkezi yaparak taarruza geçti. 26-30 Ağustos 1922'deki zaferler, 9 Eylül 1922'de doruğa ulaştı ve İzmir yeniden ele geçirildi. Böylece Yunanlıların 1821'de başlayıp devam eden saldırgan tutumlarına son verildi. Fakat tanık olunan Yunan zulmü, Türk halkında adeta ruhsal bir travmaya yol açtı.

Uzun süren savaş yılları sonrasında yani Türkler için Kurtuluş Savaşı, Yunanlılar için "Küçük Asya Felaketi" olarak değerlendirilen süreç sonrasında 24 Temmuz 1923'te Lozan Antlaşması imzalandı. Bu antlaşma ile Yunanistan ve Türkiye arasında karasal sınırlar, Karaağaç Türkiye'de olmak üzere Meriç nehri boyunca belirlendi, İstanbul Rumları ile Batı Trakya Türkleri mübadeleden hariç tutularak azınlık haklarından yararlandırıldı. Mustafa Kemal Atatürk ve Yunanistan Elefterios Venizelos'un liderliğinde taraflar, algıları bir yana koyarak realist bir yaklaşımla ilişkileri düzeltme yoluna gittiler.

Bununla birlikte 1931'de Yunanistan tek taraflı olarak hava sahasını 3 milden 10 mile; 1936'da ise karasularını 3 milden 6 mile çıkardı. Dönemin olumlu havası içinde Türk tarafı Yunanistan'ın bu tutumuna bir tepki göstermedi (Fırat, 2009, s. 356). II.Dünya Savaşı ardından Rumların Kıbrıs'ta sergilediği tutum ve denizlerin ekonomik öneminin daha anlaşılır hale gelmesi, iki taraf arasında karasuları ve hava sahası konusunu farklı bir boyuta taşımıştır. Müteakip dönemde her iki ülkenin NATO üyeliği ve üyeliklerini devamı ise mevcut sorunlara rağmen aynı ittifak zinciri içerisinde yer alınabileceğini göstermiştir.

Taraflar arasında tezahür eden hava sahası sorununda Türkiye ulusal hava sahası genişliğini karasuları kadar (6 mil) kabul etmemektedir. Buna karşın Yunan tarafı hava sahası genişliğini 10 mil belirlemiştir.

Diğer taraftan Yunanistan'ın zaman içerisinde Ege Denizi'ni bir Yunan gölü yapma gayretinin sonucu olarak tezahür eden meselede Türk yaklaşımı Ege'deki karasuları genişliğinin 6 mil, Yunan yaklaşımı ise 12 mil olduğu yönündedir. Ayrıca Yunanistan 1982 tarihli Uluslararası Deniz Hukuku Sözleşmesi'ni ileri sürerek kendi karasularını genişletme hakkına sahip olduğunu gündeme getirmiştir. Türk tarafı bunu savaş nedeni saymakta ve Ege'yi özel şartları olan yarı kapalı deniz olarak değerlendirmektedir. Yunanistan ise 1982 Sözleşmesini kapsamında Ege'yi açık deniz kabul ederek bu esasta karasularının belirlenmesi gerektiğini savunmaktadır.

İlaveten Yunanistan 20 Temmuz 1936 tarihli Montrö Antlaşması'na getirdiği yanlı değerlendirme ile Limni-Semadirek adalarını silahlandırmıştır. Türk tezine göre ise Montrö Antlaşması bu adaları kapsamamakta ve ayrıca 1923 Lozan Antlaşması gereğince de silahsız olmaları gerekmektedir.

1974'ten sonra Türk-Yunan ilişkilerinin bozulması ile bir başka sorun FIR (Flight Information Region) sorununu gündeme gelmiştir. I. Kıbrıs harekâtından sonra Türk tarafı, Ege'den olası tehditleri dikkate alarak 4 Ağustos 1974'te 714 sayılı Notam'ı (Notice to Airmen) yayınladı ve Ege'nin ortalarında belirlediği bir çizginin doğusuna geçecek olan bütün hava ulaşım araçları hakkında önceden bilgilendirme talep etti. (Fırat, 2009, s. 760). Yunanistan, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü'nün sivil uçaklar için uçuş bildirim bölgelerini kendi egemenlik hakkı olarak değerlendirmekte ve FIR hattının Türk kıyılarına teğet geçen R-19 hava koridorunu, Türkiye ile Ege sınırını oluşturduğunu iddia etmektedir. Yunanistan, Türk savaş uçakları tarafından bu koridorun geçilmesini ihlal olarak değerlendirmekte, Türkiye ise sivil uçaklarla ilgili düzenlemelerin askeri uçuşlarla ilişkilendirilemeyeceğini kabul etmemektedir (Kemaloğlu, 2021).

Taraflar arasında gündemde olan bir başka sorun ise ihtilafli bölgelere dairdir. Yunanistan, egemenliği antlaşmalarla Yunanistan'a devredilmemiş ada, adacık ve kayalıkları, Lozan Antlaşması'nda belirtildiği üzere Türkiye kıyılarından üç mil uzak olmaları halinde egemenlik bölgesinde kabul etmektedir (Yılmaz, 2008, s. 39). Türk tarafına göre antlaşmalarla devredilmeyen ada, adacık ve kayalıklar üzerinde Yunanistan'a egemenlik hakkı tanınması mümkün değildir.

Taraflar arasında tarihi geçmiş olan bir diğer önemli mesele de "Kıbrıs" a dairdir. Doğu Akdeniz'de stratejik açıdan önemli bir mevkide olan bu coğrafyada tarafların üstün olma mücadelesinin tarihi kökeni İngiliz hakimiyeti dönemine kadar götürülebilir. Türkiye Cumhuriyeti 1923 tarihli Lozan Barış Antlaşması'nın 21. Maddesi gereğince; 1571'den beri Osmanlı İmparatorluğu toprağı olan

ve 93 Harbi ile geçici olarak yönetimini bıraktığı adanın Birleşik Krallık'a ilhakını tanımıştır. Fakat zamanla adada Rumların Yunanistan ile artan ENOSİS (birleşme) talepleri ve bu taleplerin Türklerin en temel haklarını gasp etmeye varması Kıbrıs sorununu su yüzeyine çıkarmıştır. Adada İngiliz yönetimi 1960'da sona ermiş ve iki kesimli bir Kıbrıs Cumhuriyeti kurulmuştur. Fakat barış ortamı uzun sürmemiştir. Rumların artan baskıları 1963'den itibaren şiddetlenmiş ve 20 Temmuz 1974'de Türk Devleti'nin müdahalesi ile adada yeni bir statü belirmiştir. 1975'de Kıbrıs Türk Federe Devleti ve 15 Kasım 1983'de ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kurulduğu dünyaya ilan edilmiştir.

Tarafların Kıbrıs meselesine dair görüşleri dönemsel farklılıklar göstermekle birlikte karşılıklı tezler yanında Birleşmiş Milletler'in gündeme aldığı çözüm önerileri de mevcuttur. Fakat halihazırda geline nokta Türk tarafı egemen eşitliğe dayalı, iş birliğine açık iki devletli çözüm modelini savunmaktadır. Bu çözüm modeli için en büyük gerekçe yakın geçmişte adada da yaşanan acı tecrübelerdir. Rum tarafı da geçmişte farklı taleplerle masada bulunmuş da geline nokta itibarıyla konuya Avrupa Birliği'ni dahil etme politikasına ağırlık vermiştir. Rum tarafının Kıbrıs politikasının özünde sorunu zamana yayararak Girit örneğindeki gibi en nihayetinde adaya mutlak hâkim olmak yatmaktadır.

Soğuk Savaş Sonrası Balkanların Güvenlik Sorunsalı

Balkan toprakları Batı ve Orta Avrupa, Anadolu arasında önemli bir kavşak konumunda olup Adriyatik, Akdeniz ve Karadeniz'e açılmak için önemli bir konumdadır. Avrupa'da Balkanlar kelimesi etnik çelişkiler ve büyük güçlerin bölgesel mücadelesini hatırlatır (Brzezinski, 2015, s. 175). Brzezinski'ye göre küresel egemenlik için Avrasya'ya egemen olmak şarttır. Avrasya'nın kalbine hükmedebilmek için Avrasya'nın girişinde jeopolitik konumda olan Türkiye ve Yunanistan'ın sorunsuz iki müttefik konumunu sürdürmesi ABD, dolayısıyla NATO açısından önemlidir. Günümüzde ise Sovyetler Birliği'nin temsilcisi Rusya Federasyonu'nun her geçen gün artan etkinliği ile Balkan coğrafyasında daha fazla görünür olacağı beklenmektedir.

ABD, yirminci yüzyılın sonunda 1945'te olduğundan kesinlikle daha az güçlüdür (Nye, 1990, s. 153). Bununla birlikte Sovyet Birliği'nin yıkılmasının ardından ABD mutlak üstünlüğü ile başlangıçta dünyada tek güç olarak kalmıştır. Rusların boşalttığı bölgelerde bir güvenlik şemsiyesi oluşturabilmek için sıklet merkezi yaptığı bölgelerden birtakım unsurlarını Balkanlarda tertiplemiştir.

"1991 yılı, kamuoyunun Soğuk Savaş niteliğine bağlı olarak değişmesi bakımından önemli bir dönüm noktasına damga vurdu. O yıl her ülke, ötekini algılayışında Sovyetler Birliği'nin yerine geçirdi" (Hungtington, 2015, s. 329). Fakat Balkanlar için bu önerme, çok daha önceki süreçte başladı ve komşusunu ötekileşirken toplumsal algılarda düşmanlıklar fazlasıyla zemin bularak yükselişe geçti. Örneğin Haziran-Ağustos 1989 tarihleri arasında pek çok Bulgaristan Türkü ötekileştirilen toplum olarak Türkiye'ye göç ettirildi.

Balkanlarda 1990'ların başlarında Yugoslavya'nın dağılması ve ardından yaşanan gelişmeler bölgedeki statükoyu bozarak yeni krizlerin ve güvenlik meselelerinin doğmasına neden olmuştur. ABD savaşın başlangıcında bölgeye yeterli ilgiyi göstermemiş, 1994 yılında ise Bosna Savaşı gelişmeleriyle birlikte tutumunu değiştirmiştir. Bu tutum değişikliğine yol açan önemli faktörlerden biri, 5 Şubat 1994'te Saraybosna'daki Markale pazarına yapılan saldırı sonucunda 68 sivilin hayatını kaybetmesi ve 144 kişinin

yaralanmış olmasıdır (Saraybosna'da 25 yıl önce yaşanan pazar yeri katliamının kurbanları anıldı, 2020:Anadolu Ajansı). ABD'nin inisiyatifiyle 21 Kasım 1995'te Dayton Barış Antlaşması parafe edilmiş ve Bosna Savaşı sona ermiştir. Bosna Hersek'te yaşananlar, etnik zenginlikleri barındıran diğer Balkan ülkelerini de endişelendirmiştir.

Etnik farklılıkları barındıran Yunanistan, Rodopların kuzeyinde geçmişte mücadeleler yaşadığı Bulgaristan ile komşu olduğu gibi aynı zamanda doğudan batıya doğru Kuzey Makedonya Cumhuriyeti ve Arnavutluk ile de sınırdadır. Komşularıyla sorunları olan Yunanistan'ın kıyılarının toplam uzunluğunun 15.000 kilometreyi aşması (Kurt, t.y.:583), kara sınırları yanında kıyı savunması açısından oldukça üstün bir kuvvet ayırmayı zorunlu kılar. Yunanistan için önemli bir başka güvenlik meselesi ise Makedonya arasındaki isim sorunudur. Bu mesele, AB ve ABD'nin de girişimleri (Kuzey Makedonya ismine değişiklik) ile zahiren sona ermiştir.

Diğer yandan Balkanlarda Karadağ ve Kosova arasındaki sınırlar ayrı bir tartışma başlığıdır ve Kosova'nın da Sırbistan ile yaşadığı sorunlar devam etmektedir. Sırbistan, Kosova'nın bağımsızlığını tanımamakta ve toprak taleplerini sürekli ifade etmektedir. Bu kapsamda Sırbistan, Rusya Federasyonu'nu soruna taraf olarak dahil etmek istemektedir. Sırbistan-Hırvatistan sınır anlaşmazlığı, Arnavutluk-Yunanistan deniz sınırı sorunu gibi Balkan ülkelerinin çözümünde adım atması gereken pek çok konu başlıkları vardır. Fakat bunların yanında hali hazırda acil çözüm bekleyen bir diğer önemli sorun, bölge ülkelerinin ekonomik mali yapılarına dair olup işsizlik, enflasyon gibi konular karşılıklı acil çözüm beklemektedir.

Görüldüğü üzere Soğuk Savaş Sonrası Balkanların güvenlik sorununa dair pek çok konu başlığı vardır. Fakat bunlar arasında en dikkat çeken ise "kimliklere" dairdir. Soğuk Savaş sonrasında önem kazanan kimlikler bağlamında devletler kendi ulusal kimliğini değerlendirmeye alarak sınır dışında söz konusu kimliğe yakınlık duyan soydaşlarını da dikkate almaya başlamışlardır. Bu kapsamda, Türkiye Cumhuriyeti Yunanistan ile geliştirdiği ikili ilişkilerde karar alma ve politika oluşturma süreçlerinde Batı Trakya azınlık grubunun varlığını dikkate almaktadır (Duman, 2021, s. 389). Aynı durum Yunanistan için de geçerlidir.

Taraflar arasında güncelliğini koruyan sorunlardan azınlıklara dair Türk tarafı, Yunanistan'ın Batı Trakya'daki Türk azınlığın Lozan Antlaşması'nın kendilerine tanınan haklarını göz ardı ettiğini iddia etmektedir. Yunanistan ise Türkiye'nin Fener Rum Patrikhanesi'nin Ekümenlik statüsü, Heybeliada'da Ruhban okulu ve azınlık vakıflarına dair malların iadesine yönelik kısıtlamalarda bulunduğunu ileri sürmektedir.

Balkanlara yönelik bir önemli gündem maddesi ise Balkan coğrafyasının teröristler için bir üs olarak kullanılması endişesidir. Bu yaklaşım Batı dünyası açısından kabul görmektedir. Özellikle 11 Eylül saldırılarından sonra, El Kaide'nin Balkanlar'daki bağlantıları ile ilgili iddialar medya kaynaklarında sık sık yer bulmuş, Arnavut ve Boşnakların yoğunlukta yaşadıkları ülke ve bölgeleri terörizmin yuvaları olarak göstermeye çalışan yayınlara rastlanmıştır. Balkanlar, örgütlü suçlar açısından oldukça yaygın bir bölgedir. Yaşanan savaşların izleri, rüşvet, sınır kontrol noktalarının yetersizliği suç için uygun bir zemin sağlamıştır. Bu zemini örgütlü suç şebeke örgütleri yanında terörist gruplar da kullanabilmektedir. Batılı ülkelere ulaşmak isteyen teröristlerin Balkanlar'ı birer geçiş güzergâhı olarak kullanmaları mümkündür (Türbedar, 2011, ss. 141, 157-158). Fakat bunu Balkanların geneline yayarak Balkanlı uluslara ve özellikle Müslümanlara mal etmek hatalı bir yaklaşımdır.

Yunanistan bu durumu Batı Dünyasında sıklıkla manipüle ederek Türk karşıtlığı bloğunu sağlamlaştırma gayretindedir.

Diğer taraftan Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ardından Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin 2004'te AB üyesi olması ile Türk ve Yunan tarafları arasındaki ikili sorunların menzili genişlemiştir. Ortaya çıkan bu yeni durum, taraflar arasındaki sorunların Balkanlar öze- lindeki çözümünde daha da çıkmaza girileceğinin bir işaretidir. Diğer yandan Yunanistan ve GKRY, KKTC'ye yönelik izolasyonların devamı yönündeki politikalarını dayatırken konunun insan boyutunu göz ardı etmektedir.

Oysa yukarıda ifade edilen tüm olumsuzluklara rağmen geçmiş dönemlerde Balkan Antantı ve Balkan Pakti ile Balkan Devletleri, Balkanlar'da olası bir tehlikeye karşı bölge devletlerinin iş birliği zemininde ortak güvenlik ve savunma sistemlerini kurulabilmesi noktasında denemeleri olmuştur. Bu gayretler başarısızlıkla sonuçlanmış olmasına karşın geleceğe umut vermesi adına önemlidir.

Taraflar arasında dönemsel olarak bazı olumlu gelişmeler de görülmüştür. Örneğin 1999 sonrası artan ilişkilerle ticaret alanında iki taraf bundan kazançlı çıkmıştır. 2002 sonrası süreçte Türkiye, komşularla sıfır sorun politikasını benimsemiş ve Yunanistan'ı tehdit olarak görmediği yaklaşımı ile Ege'de kalıcı bir barış için adım atmaya ve iş birliğine hazır olduğunu ifade etmiştir.

Son dönemlerde Türk ve Yunan dış politikasında Doğu Akdeniz'de hem ekonomik hem de de güvenlik temelli yaklaşımlar öne çıkmıştır. Doğu Akdeniz'in petrol ve doğal gaz kaynakları açısından oldukça zengin olması, tarafları kaynakların paylaşımı noktasında yeni bir tartışma zeminine taşımıştır. Yunanistan, Doğu Akdeniz'de hidrokarbon rezervlerine yönelik tek taraflı ve Türkiye'yi dışlayıcı bir tutum içerisinde. Yunanistan'ın bu tek taraflı tutumu yukarıda ifade edilen diğer sorunlardaki gibi çözümsüzlüğe yol açmaktadır. Yunan yetkililer; Doğu Akdeniz'deki kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölge sorunlarında Türk tarafını muhatap almadan başka ülkelerle deniz yetki alanlarına dair anlaşmalar imzalamakta, bu tutum ise Türk tarafını da benzer bir yaklaşıma itmektedir.

Neticede Soğuk Savaş sonrası süreçte Türkiye dünyanın en sorunlu üç bölgesi olarak kabul gören Balkanlar, Kafkaslar, Orta Doğu'nun tam ortasında olması, buna karşın diğer Balkan Devletlilerinin böyle kapsamlı bir güvenlik endişesi yaşamaması, Türk Devleti açısından diğer Balkan ülkelerine göre en büyük zaafıdır.

Yunanistan'ın Balkanlarda Güvenlik Algısı ve Çıkmazları

Kurulduğu ilk günden beri büyük güçlerin destekleri ile dünya siyaset sahnesinde var olan Yunanistan, "bir diaspora halkıdır" (Clog, 1997, s. 15) ve Batı ile arasındaki tarihi, kültürel ve coğrafi yakınlığının avantajlarını Türkiye aleyhinde kullanmayı her zaman tatbik etmiştir. Kendisini demokrasinin beşiği olarak gören ve Avrupalıların hayranlıklarını kazanmaya çalışan Yunanistan, Türklerin karşısında kibirli tavrını genellikle sürdürmüştür. Her fırsatta demokrasiye olan vurgularına rağmen bu ülke 1967 yılından 1974'e kadar askeri bir cunta tarafından yönetilmiş ve demokrasiye geçişle birlikte ancak 1 Ocak 1981'de Avrupa Birliği'nde yer almıştır.

"Yunanistan Batı medeniyetinin parçası olmamakla birlikte Batı medeniyetinin önemli bir kaynağı olan Klasik medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Türklere karşıtlıkları bakımından Yunanlılar

kendilerini tarihsel olarak Hristiyanlık mızrağının taşıyıcısı olarak görmüşlerdir” (Huntington, 2015, s. 237). Günümüzde de Yunanistan bu tarihi iddiasını sıkça dile getirmekte ve geliştirdiği “batının kökeni Yunanistan” mottosu ile Batı dünyasının desteğinin sürmesini hedeflemektedir. Oysa Türk İstiklâl Mücadelesi, 1974 Kıbrıs Harekâtı gibi örneklerde de görülen başlangıçta destek verme fakat işler yolunda gitmeyince bu destekten mahrum bırakma, Batı’nın sıradanlaşan politikasıdır ve Batı açısından realist ve rasyonel tutum bunu gerektirmektedir. Yunan yetkililer bu gerçeği bir türlü görmemektedir.

Yunan yetkililerin şımartılmasına ve Türkiye aleyhtarlığına yönlendirilmesine rağmen Yunanistan’ın Türkiye karşıtlığı algısında belki de en önemli neden tarihin derinliklerinde gizlidir. Osmanlı Devleti’nin Bizans sınırında bir uç beyliğinden var olması ve büyüyerek eski Helen coğrafyasında Antik Yunan’dan çok daha geniş bir bölgede uzun yıllar barış ve hoşgörü zemininde hâkim olması, Yunan düşünce sisteminde kabul edilmesi zor bir tarihi hakikattir. Bu tarihi gerçeklikler Yunan yetkililer tarafından kabul edilmek istenmemekte ve kasıtlı bir olumsuz Türk, Türkiye algısı oluşturulmaktadır.

Oysa bazı Yunanlı tarihçiler, Yunan düşünce sistemine muhalif olarak Osmanlı egemenliğindeki yılları olumsuz olarak ele almamaktadır. Örneğin Yunanlı tarihçi Kitsikis’e göre “Osmanlı İmparatorluğu Yunanlılar için hiçbir zaman “400 yıllık bir kölelik” dönemi olmamış, tam tersine Yunan kültürünün özgürce geliştiği ve evrensel tarihe katkıda bulunduğu” bir süreç olarak kabul edilmelidir. Yine ona göre Batılıların yayılma emellerini kolaylaştırmak için Yunan halkında kasıtlı bir Türk nefreti oluşturulmuştur. (Kitsikis, 1996, s. 7). Bu tarz yaklaşımların Yunan kamuoyunda algı değişikliğine ne ölçüde katkıda bulunduğu ise araştırılması gereken ayrı bir konu başlığıdır.

Yine Yunan Devleti kurulduğu ilk günden beri batının desteğinde Osmanlı Devleti aleyhine sınırlarını genişleterek Megali İdea ya da Büyük Ülkü idealine bir adım daha yaklaşmıştır. Bu hedefi gerçekleştirmek için Yunan yetkililer Osmanlı’nın Balkan coğrafyası ve Batı Anadolu topraklarını gözüne kestirmiştir. Bu uğurda giriştiği Balkan Harpleri ve Türk İstiklâl Harbi’nde yaşanan Yunan zulmü ise Türk tarafında çok büyük travmalar bırakarak olumsuz bir Yunan algısına neden olmuştur. Bu negatif Yunan algısı Kıbrıs harekâtı sonrası Türk tarafının belleğinde daha da kazanmıştır.

Diğer taraftan Yunanistan kurulduğu ilk günden beri bulunduğu Balkan coğrafyasında kendi güvenliğini riske sokacak ve tehdit konumundaki oluşumlara karşı çıkmakta, bunu ulusal güvenlik meselesi olarak algılamaktadır. Türkiye’nin Yunanistan’ı tek başına bölgesel bir rakip olarak görmemesine karşın Yunanistan Türk tarafını önemli bir risk, potansiyel tehdit olarak değerlendirmekte ve bu kapsamda bölgesel güç dengesi için senaryolar geliştirmektedir. Lakin günümüzde hiçbir devletin kendisini tam anlamıyla güvende hissetmesi mümkün görünmemektedir. İttifaklar zincirinde bulunmak günün gereklerindendir. Fakat bunu yaparken öncelikle yanı başındaki komşularla çıkar ve menfaat eksenli politikalarla hal tarzları üreterek bölgesel güvenlik politikaları geliştirmek gerekmektedir.

“Büyük Arnavutluk,” “Büyük Bulgaristan,” “Büyük Makedonya” gibi idealler ve bu idealler ile belirtilen komşu devletlerin Yunanistan sınırları içerisinde yaşayan kendi müzahir unsurlarını manipüle etme durumu da bir gerçektir. Tüm komşularına karşı “Büyük Olma Sendromunu” yaşayan Yunanistan’ın bir diğer çekincesi ise yeni Osmanlıcılık hayali duyabilecek bir Türkiye senaryosudur.

Diğer komşu devletlerin olası bir toprak talepleri yanında bir de “Büyük Türkiye” düşüncesi kuşkusuz Yunanistan için en kötü bir senaryodur. Bu tarz senaryolar Yunanistan’ın Türkiye algısında endişeye neden olmakta ve yeni güvenlik arayışlarına girişmektedir. Öte yandan Yunanistan’ın Megali İdea ve eski Helen dünyasını canlandırma adına Büyük Yunanistan hedefleri de ayrı bir hakikattir. Bu durum bir güvenlik ikilemine yol açmakta ve Türk tarafı ile karşılıklı silahlanmaya devam etmektedir.

Yunanistan, Balkanlarda güvenlik algılarındaki şüpheleri ve endişeleri gidermek için dış politikada günün koşullarına göre çok sık değişikliğe gidebilmektedir. Örneğin Yugoslavya’nın dağılmasıyla Balkanlarda ortaya çıkan yeni etnik temelli bir anlayış Yunanistan açısından başlangıçta küçük devletlerin ortaya çıkması açısından olumlu değerlendirilmiştir. Fakat etnik milliyetçiliğin yeneden doğuşunun zamanla kendi topraklarında bulunan unsurları harekete geçirebileceği endişesiyle bu yaklaşımını revize etmiştir. Örneğin Kosova’nın bağımsızlık mücadelesi ardından Sırbistan’daki Preşova Vadisi ve Kuzey Makedonya’daki Arnavut ayaklanmaları ile büyük Arnavutluk ideali başlangıçta Yunanistan tarafından kuzey komşusunun bir bataklığa batması gibi düşülmüş ve desteklenmiştir. Fakat en nihayetinde olası bir Büyük Makedonya idealinin ve Büyük Arnavutluk’un Yunanistan topraklarını da içermesi nedeniyle bir güvenlik meselesi olarak görülmüştür. Diğer yandan Eski Yugoslavya’daki çatışmalar konusunda Yunanistan önde gelen Avrupalı güçlerin izlediği politikalarından farklı olarak Sırp tarafına destek olmuştur.

Yunanistan açısından Balkanlarda “Büyük Makedonya” korkusu “Büyük Türkiye” korkusu kadar olmasa da göz ardı edilecek bir konu değildir. Bu korkulara engel olmak için Yunan yetkililer hasım olarak gördükleri ülkeleri ittifak zincirleri ile çevreleme siyasetini sıklıkla tatbik etmektedir. Batı Dünyası 1991 sonrası dönemde Yunanistan’ın Makedonya’yı abluka altına almasına karşı çıkmıştır. Makedonya Cumhuriyeti ismiyle Yugoslavya dağıldıktan sonra ortaya çıkan bu yeni devleti, ülke sınırlarındaki Makedonya isimli bir coğrafyada olası hak iddialarına yönelik taleplerinden ötürü Yunanistan başlangıçta tanımamıştır. Çünkü bölgede yaşayan Makedon unsurların Kuzey Makedonya ile olası birleşme talepleri Yunanistan’ı ziyadesiyle endişelendirmektedir. AB ve NATO’nun da devreye girmesi ile Yunanistan, Makedonya’nın isminin “Kuzey Makedonya” olarak değiştirilmesini öngören Prespa Antlaşmasını kabul etmiş ve böylece ilgili ülkenin AB ve NATO üyeliklerinin önündeki engelleri kaldırmıştır (Yunanistan, Makedonya ile varılan isim sorunu anlaşmasını onayladı, 2019: Anadolu Ajansı).

“Yunanistan, Ortodoks ve Osmanlı kalıtları yüzünden yüzyıllar boyu Avrupa tarihinin dümen suyundan uzakta kalmıştır” (Clog, 1997, s. 18). Yunan yetkililer, Rusya’nın Ortodoksluk ortak paydasından istifade ile Güney Kıbrıs Rum tarafı dâhil Balkanlarda Türkiye’ye karşı alternatif bir ortak güvenlik oluşturma çabalarına olumlu bakmaktadır. Yine Yunan yetkililer güvenlik kaygılarından dolayı Türkiye’siz ittifaklar aramaktadır. Kafkasya, Orta Asya ve Ortadoğu enerji kaynaklarını Türkiye’yi bypass edecek farklı güzergâhlardan aktarılması yönünde projeler geliştirmekte ve bu projelere İsrail’i de dahil etmeye özen göstermektedir.

Günümüzde Yunanistan, Avrupa’nın ekonomik açıdan problemleri olan, dış ticaret açığı veren ve deniz ticaret filosundan elde edilen gelirler, AB destekleri ve üretimden ziyade turizm gelirleri ile varlığını sürdürmeye çalışan bir devlet görünümündedir. Bu gerçeklere rağmen silahlanma yarışından da geri kalmamakta ve bu durum ise tam bir çıkmaza girmesine neden olmaktadır.

Oysa realist tutum; Türkiye ile uyumlu, Ege'nin kendilerine sunduğu nimetlerin adil paylaşımı esasından hareketle bölgesel iş birliği ve ortak savunma projeleri içerisinde olmayı gerektirmektedir. Yunanistan'ın Türkiye ile birlikte ortak doğal gaz ve petrol projelerine girmesi ABD'nin iki devlet arasındaki yakınlaşma politikası ile de uyumludur (Fouskas, 2004, s. 41). Buna rağmen Yunanistan, Türkiye ile ortak zeminlerde iş birliği konusunda çekingen tutumunu sürdürmektedir.

Diğer taraftan gerek Türkiye'de ve gerekse yurt dışında Türk akraba topluluklarda pek çok unsura eğitim maksatlı verilen burslar, Türkiye'nin geleceğine yapacağı katkılar nedeni ile Yunanistan'da kaygı uyandırmaktadır. Türkiye'nin Adriyatik'ten Çin Seddi'ne uzanan ve dış Türkler ile ilişkilerini güçlendirmek için gösterdiği çabalar Yunan kamuoyu tarafından yakın takip edilmektedir. Bu gelişmeler, Yunanistan'da "Büyük Türkiye-Yeni Osmanlılık" olarak algılanmakta ve endişeye yol açmaktadır.

Ayrıca pek çok yurt dışı askeri personelin Türkiye'de eğitilmesi ve bunun yanında yurt dışında askeri eğitimler vermesi ve dünyanın farklı bölgelerinde askeri üsler işletmesi, Yunan tarafında bir diğer kaygı kaynağıdır. Türkiye'nin harp silah sanayinde yaşadığı büyük dönüşüm ise komşuda ayrı bir endişe kaynağıdır. Bu hamleler, Yunanistan açısından Büyük Türkiye'ye doğru atılan önemli adımlar olarak değerlendirilmektedir.

Yunanistan'ın bir başka kaygısı da Türkiye'nin dinamik nüfusu ve nüfustaki artışın devam etmesidir. Yunan yetkililer İslami değerleri potansiyel tehdit olarak algılamakta ve bu konuyu ülkenin bekası ile ilişkilendirmektedir. Ekser çoğunluk da bu konu başlığında ötekileştirme yaparak kamuoyunda Türkiye ve Batı Trakya Türk azınlığına dair olumsuz algı çalışmalarını devam ettirmektedir.

Yunanistan açısından yasadışı göç ise bir başka endişe kaynağı ve farklı algılanan konu başlığıdır. Yunan tarafının denizdeki sığınmacıları Türkiye'ye geri itmesi insanlık dışı drama neden olmaktadır. AB İçişleri Komiseri Ylva Johansson Yunanistan'ın denizdeki sığınmacıları Türkiye'ye geri itmesinin temel Avrupa değerlerinin ihlali olduğuna dair beyanattı (AB İçişleri Komiseri Johansson: Yunanistan denizdeki sığınmacıları Türkiye'ye geri itiyor, 2021: Anadolu Ajansı) ve bu yöndeki pek çok benzer açıklamaya rağmen Yunan yetkililer Antik Yunan'ın evrensel değerlerinden uzak, insanlık dışı tutumunu devam ettirmektedir. Yunanistan'ın Ege'de göçmenlere karşı şiddet ve geri itme yöntemi, uluslararası hukukun ihlali anlamına gelmesine rağmen sorumlular somut bir yaptırımla karşılaşmamaktadır. Uluslararası medya kuruluşları ise Yunanistan'ın Ege'deki bu insanlık dışı tutumuna seyirci kalmaktadır. AB Sahil Güvenlik ve Sınır Ajansı da (FRONTEX) olaylarda Yunan yanlısı bir tutum sergilemektedir. Oysa Yunanistan her halükârda sınır komşusu ile mevcut sorunlara ortak bir zeminde çözüm bulması gerekmektedir.

Türkiye'nin en önemli kozu askeri ve stratejik mevkidir ve Doğu Akdeniz'de bu stratejik konumunu devam ettirmek arzusunda- dır (Fouskas, 2004, s. 145). Yunanistan, Türkiye'nin Balkanlar'da dominant bir aktör olarak varlığından endişe duymakta ve bundan dolayı bölgesel güç dengesi oluşturabilecek alternatifleri sürekli gündeminde tutmaktadır. Bu alternatifler ele alındığında Yunanistan açısından stratejik üstünlüğü Türkiye-İsrail yakınlaşmasına ve ittifakına fırsat vermemelidir. Ayrıca Yunan menfaati yönünden Türkiye-İsrail bloğunda Türk veya İsrail tarafı diskalifiye edilerek "Yunanistan-İsrail bloğu" en rasyonel seçenek olarak ele alınmaktadır ve bu senaryo Balkanlardaki Yunan güvenlik mimarisine katkı yapacağı şeklinde değerlendirilmektedir.

İç-dış politikanın iç içe geçtiği ve karşılıklı etkileşimin en güzel örneklerinden birisi Yunanistan'dır. Yunanlı siyasetçiler, Türkiye ile olan ilişkilerinde güncel sorunları sürekli gündeme alarak bundan nemalanmak arzusunda- dır. Ayrıca Yunanlı yetkililer; Amerika'da etkin olan Yunan lobilerini harekete geçirerek ABD'nin Türkiye karşıtı yurtdışı siyasetini de etkilemeye çalışmakta ve Türkiye karşıtı olumsuz algı oluşturmaktadır. Yunanlı yetkililerin Balkanlarda Türkiye karşıtı politikalarında belki de en büyük çıkmazı, kendi politikalarını en doğru politikalar olarak değerlendirerek karşı tarafla uzlaşma zeminine girme konusunda tereddütlü tutumudur.

Yukarıda ifade bulan tüm bu algılar Yunanistan tarafında Balkanlarda adeta bir Türkiye takıntısına yol açarak problemlerin çözümü noktasında çıkmazlara neden olmaktadır. Balkanlarda Türkiye ile Yunanistan arasındaki yukarıda ifade edilen güncel sorunlar, taraflar açısından farklı algılanmakta ve değerlendirilmektedir. Örneğin Yunanistan tarafından Ege sorunu diye bir mesele yoktur. Yunan yetkililerin değerlendirmesine göre Türkiye'nin tartışmalı olarak ifade ettiği bölgeler, kendi egemenlik alanı içerisinde- dir ve Türk tarafı Yunan egemenlik sahasını bilinçli olarak daraltma gayreti içerisinde- dir. Yine Yunanistan Ege'de sadece kıta sahanlığı konusunda bir sorun olduğunu kabul etmekte ve konunun Uluslararası Adalet Divanı'na götürülmesine dair bir tahkimnamenin yapılmasına ilişkin olarak Türkiye ile görüşebileceğini belirtmektedir (Yılmaz, 2008, ss. 33-34).

Türkiye'nin Balkanlarda Güvenlik Algısı ve Güvenlik Çıkmazları

Balkanlar; Türkiye'nin Batı'ya açılmasında oldukça önemli bir coğrafya olup ekonomik, siyasal ilişkilerinin yoğunlukta olduğu Batı ve Orta Avrupa ülkeleriyle arasında önemli bir köprüdür. Bu klasik tanım ise günümüzde bölgenin "petrol ve doğal gaz için önemli bir ulaşım yolu" vasfını elde etmesi ile "stratejik bir köprüdür" kavramına evrilmiştir. Bu açıdan "Balkanlar, Batı ve Doğu Avrasya arasında NATO ve ABD için önemli bir güvenlik boyutu taşıyan jeopolitik bir bekiçi" olarak görülebilir (Fouskas, 2004, s. 38). Türkiye açısından Balkanlar, enerji kaynaklarının Avrupa'ya taşınmasında doğu-batı enerji koridorunda önemli bir mevkide olup, enerji diplomasisi ile tüm bölge ülkelerinin kazançlı çıkabileceği bir temelde ilişkilerin gelişmesi mümkündür. Bu kapsamda Türk tarafı mevcut sorunların adilane çözümüne her zaman taraftır.

Kuşkusuz Türkiye açısından da Balkanların petrol ve doğal gazı naklinde güvenlik boyutu ayrı bir önem taşımakla beraber bölge halkları ile yüzyıllar süren ortak tarih ve kültürel miras, Balkanlardaki Türk ve Müslüman kimliğinin varlığını Türkiye için ayrı bir mana taşımasına neden olur. Öte yandan Balkan coğrafyası, son dönemlerde Türk yatırımcılar için bir cazibe merkezi olarak algılanmaktadır. Bundan mütevellit Balkanların istikrar içinde bulunması Türk tarafının reel politişinin gerekliliğidir. Bunun yanında Balkanların güvenliği konusu komşu bölgelerle ve özellikle taraflar açısından önem taşıyan Ege ve Doğu Akdeniz'in güvenliği ile de ilintilidir.

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın resmî internet sitesinde Balkan politikasının dört ana eksenini olarak: "üst düzeyli siyasi diyalog, herkes için güvenlik, azami ekonomik entegrasyon ve bölgedeki çok etnikli, çok kültürlü, çok dinli toplumsal yapıların muhafazası" düsturları ifade edilmiştir (Balkan Ülkeleri ile ilişkiler, 2021). Bu esaslar; Türkiye'nin Balkanlarda güvenlik algısının birer tezahürüdür ve tüm Balkan devletleri yanında Yunanistan ile olan münasebetlerde de geçerli olup bölgenin hakikatleri ile uyumaktadır. Bu dört ana eksen günün koşulları

dikkate alındığında Türk Dışişleri Bakanlığı'nın realist bir yaklaşımı olarak değerlendirilebilir.

Türkiye, Balkan komşuları ile dostane ilişkileri sürdürmek arzusunda olmakla beraber kendisine karşı oluşabilecek olası bir Balkan askerî paktından rahatsızlık duyacaktır. Özellikle komşusu Yunanistan ve Bulgaristan arasında askeri bir ittifakın oluşması, bu ittifaka bölge dışından bir başka katılımın gerçekleşmesi ya da komşularının sınırlarına yakın bölgede dengeleri bozacak şekilde üsler oluşturmaları güven noktasında Türk tarafında kaygılara ve bu da güvenlik endişesine neden olacaktır. Kuşkusuz bu durum, Türk tarafında güvenlikleştirmeye politikalarına ağırlık verecektir.

Türkiye Cumhuriyeti 1992'de Yugoslavya'nın dağılmasından sonra Balkanlarda ortaya çıkan yeni devletleri tanımıştır. Beliren yeni tabloda Türk Devleti Balkanlarda bölgesel oluşumlarda ve misyonlarda bayrak göstererek görevler almaktadır. Bu durum, Yunan yetkililer tarafından endişe ile karşılanmaktadır. Buna bir de Türkiye'nin her geçen gün gelişen silah sanayi eklenince Yunan tarafındaki güvenlik ikilemi silahlanma yarışını beraberinde getirmektedir.

Balkanlar geçmişte üç rakip arasında başa baş bir mücadeleye sahne olmuştur. Bu rakipler Osmanlı İmparatorluğu, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ve Rus İmparatorluğu idi (Brzezinski, 2005, s. 190). Yunanistan için bu durum günümüzde de geçerlidir. Yunanlı yetkililere göre Türkiye'nin bölgesel bir güç olarak gizli Balkan hedefleri vardır ve Türkiye'de bu politikalara destek veren çok sayıda Balkan diasporası mevcuttur.

Bununla birlikte bazen kamuoyunda karşılıklı güven artırıcı önlemler kapsamında Balkan hudutlarından asker çekmek konusu sıkça tartışılmaktadır. Bu olası durum, Türkiye sınırından uzak olan ve arada tampon bölge olarak düşünülebilecek Batı Trakya'yı içermesinden dolayı başkent Atina için oldukça makuldür. Fakat Türkiye'nin en stratejik kenti İstanbul'un hudut hattına yakınlığından dolayı Türk tarafı açısından rasyonel bir seçenek olarak değerlendirilmemektedir. Zira Türk Devleti açısından Balkanlardan gelecek bir saldırı için Trakya'da yeterli savunma derinliği bulunmamaktadır. Bu nedenle sınırlardan çok daha derinlikte örneğin geçmişteki "Çakmak Savunma Hattı" gibi oldukça geride bir savunma hattı tesisi ülke güvenliği açısından sorun teşkil edebilir.

Diğer taraftan Yunanistan sorunların çözümünde AB ve ABD gibi üçüncü bir aktörü dahil etme çabasıdır. Türk yaklaşımı ise Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun 30 Mayıs 2021'de Batı Trakya ve Atina'yı kapsayan Yunanistan ziyareti vesilesiyle "To Vima" gazetesine verdiği mülakatta da ifade ettiği gibi sorunları AB'nin değil, sadece Türkiye ve Yunanistan'ın çözebileceği yönündedir. Taraflar arasında sorunlara üçüncü bir unsurun müdahil olması meselelerin işin içinden çıkılmaz bir hal almasına neden olacaktır. Türk Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun beyanati kapsamında Yunanistan ile güncel sorunlara dair Türk tarafının algısı ve yaklaşımı şu şekilde özetlenebilir (Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu: 2021).

1. İki komşu ülke aynı coğrafyada yaşamak zorundadır. İlişkilerde çatışma yerine iş birliği esas olmalı ve yapıcı diyalog sağlanmalıdır.
2. Yunan tarafı Türk tarafının AB üyeliğine yönelik veto hakkını ve AB'yi Türkiye'ye karşı bir koz olarak kullanmaktan vaz geçmelidir.
3. Taraflar kendi kaderlerini tayin etmek durumundadır. İkili meseleleri AB değil, sadece Türkiye ve Yunanistan çözebilir.

4. Sismik araştırma faaliyetinde bulunan Oruç Reis, faaliyetlerini Türkiye kıta sahanlığı içindeki alanlarda yürütmektedir.
5. Türk Devleti, Yunanistan ve Kıbrıslı Rumların tek taraflı ve maksimalist tutumlarına karşı kendisinin ve KKTC'nin haklarını korumaya kararlıdır.
6. Türk tarafının Doğu Akdeniz'deki gergin durumu hafifletmek için yaptığı diyalog çağrılarını Yunan yetkililer görmezden gelmektedir.
7. 2019 Tarihli Türkiye-Libya Mutabakatı, uluslararası hukuka uygundur.
8. Türk tarafı Yunanistan ile herhangi bir tartışmalı konuyu görüşmeye hazırdır. Fakat Yunan yetkililer Sevilla Haritası'ndan vazgeçmelidir.
9. Türkiye sadece Ege ve Akdeniz kıyılarıyla sınırlı kalamaz.
10. Ege Denizi, kendine özgü özellikler taşır. Kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölge taraflar arasındaki tek sorun değildir. Göz ardı edilmemesi gereken başka sorunlarda vardır.
11. Türkiye Cumhuriyeti, BM Deniz Hukuku Sözleşmesi ve her ülkenin egemenlik haklarına saygı duymaktadır.

Ege Denizi ve kıta sahanlığına dair ayrıntılı Türk tezleri ise Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu tarafından şu şekilde ifade edilmiştir: "Koşulların izin verdiği yerlerde 12 deniz miline kadar olan kara sularını kategorik olarak reddetmiyoruz. Karadeniz veya İyon Denizi buna bir örnektir. Ancak Ege Denizi'ndeki 12 deniz mili kara suları ile seyir özgürlüğü en başından ciddi şekilde etkilenecektir. Böyle bir uzantıya izin veremeyiz" (Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu: 2021).

Yine Türk tarafının Kıbrıs sorununa dair ana yaklaşımı ise Ada'daki iki devlet arasında egemen eşitlik ve eşit uluslararası statü temelinde bir iş birliği ilişkisinin kurulmasıdır. Bunda ana gerekçe ise geçmişin başarısızlıkla neticelenen denemeleridir.

Türk Devleti; Ege'de karasularının genişliği, kıta sahanlığının genişliği, hava sahası ve FIR hattı sorunları ile Ege adalarının silahlandırılması konularını çözüm bekleyen ikili sorunlar olarak değerlendirmektedir. Ayrıca Ege'de hangi ülkenin egemenliğine ait olduğu net olamayan adacık ve kayalıklar bulunmaktadır. Türkiye'ye göre bu "gri alanların" da herhangi bir krize meydan vermeden görüşülmesi gerekmektedir (Yılmaz, 2008, ss. 33-34).

Diğer taraftan Türkiye'nin komşusuna yönelik algıları, Yunanistan'daki mevcut Türk algılarının tersine mutlak bir takıntıya neden olmamaktadır. Bu nedenle sorunların çözümünde Türk tarafı için çıkmazlara sivrulma olasılığı Yunanistan'a kıyasla daha düşük profillidir. Bununla birlikte Türk tarafının önündeki en büyük algı bariyeri ise yüzyıllardır tebaası olarak gördüğü bir ulusa karşı oluşan üstünlük psikolojisidir. Ayrıca Balkan Harplerinde, Türk İstiklâl Harbi'nde ve Kıbrıs Harekati'nde yaşanan Yunan tedhiş ve zulmü Türk tarafındaki olumsuz Yunan algısını ziyadeleştirmektedir.

Sonuç

Her türlü karar alma sürecinde algılar oldukça etkilidir. Dış politikada da devletlerin karar alma sürecinde karşı tarafın algılarını dikkate almadan yapılacak değerlendirmeleri hatalı kararlara götürebilir. Bu nedenle öncelikli olarak hedef kitle olarak öngörülen unsurların çok iyi anlaşılması gerekir. Bu hal tarzı, taraflar arasında mevcut sorunların idrak edilmesi ve çözüm yollarının ortaya konması açısından farklı pencereler açacaktır.

Diğer taraftan devletler algıladıkları tehlikeye göre tepki verirler. Hatalı algıladıklarımız bazen bizleri yanlışla götürebileceği gibi

uluslararası ilişkilerin aktörleri ve özellikle devlet ve devletteki karar mekanizmalarının yanlış dış politika eylemlerine savrulmasına neden olabilir. Bunun önüne geçmek için dış politikada karar mercileri doğru iletişim kanallarını kurup işletebilmeli, doğru ve tarafsız bilginin her halükârda karar makamlarına ulaşmasına imkân tanınmalıdır. Bunun yanında devletler yanlış algılara neden olabilecek tutum ve davranışların toplumda temel bulmasına engel olabilmek için kamu diplomasisinin olanaklarından istifade etmelidir.

Özellikle Soğuk Savaş sonrası dönem, zamansal kırılmaların güvenlik kavramına dair getirdiği farklı algılamalar açısından önemli bir örnektir. Artık sınırların güvenliğinden ziyade iktisadi, çevre, siber güvenlik, göç hareketleri gibi pek çok yeni konu başlığı gündemimize girmiştir. Bu nedenle tüm ülkeler ve özellikle aynı coğrafyayı paylaşan komşu ülkeler meselelerin çözümünde daha rasyonel çözüm yollarını dikkate almak durumundadır. Bu husus pek çok birliktelik paylaşan komşu iki devlet için yani Türkiye ve Yunanistan için de geçerlidir. Gününüzde her iki taraf için de rasyonel olan, yeni dayatmalardan ziyade güncel konu başlıklarında ittifak zeminleri arayarak kazan-kazan ilkesini uygulayarak çözüm yollarını hayata geçirmektedir.

Soğuk Savaş sonrası dönemde devletler, ortaya çıkan yeni yapı karşısında güvenlik analizlerini revize etmişler ve bu yeni ortamda güvenlik ve tehdit konularına dair algılar da değişmiştir. Artık farklı güvenlik algıları ve yumuşamanın etkisi ile devletler çok daha seçenekli bir dış politika tercih etme imkânına kavuşmuşlardır. Bu imkân sayesinde Türkiye ve Yunanistan da farklı ittifak zeminleri için NATO'nun dışında yeni bölgesel güvenlik arayışlarına yönelmişlerdir. Fakat her iki komşu ülke birlikte bir güvenlik yapısı oluşturma girişimleri konusunda çok istekli davranmamış, komşusu yerine diğer müttefik gördükleri devletlerle Türkiye'siz-Yunanistan'sız bir güvenlik mimarisi oluşturmaya özen göstermişlerdir. Oysa birlikte hareket ederek her iki tarafın kazançlı çıkacağı modeller geliştirmek mümkündür.

Kuşkusuz bunun arka planında geçmiş dönemin izleri olmakla beraber karşılıklı duyulan güven eksikliği ve aralarındaki mevcut sorunlara dair farklı algılamalar yatmaktadır. Oysa Türkiye ve Yunanistan yakın tarihten çok önceye giden bir birlikteliği olan ve jeopolitik öneme sahip Balkan coğrafyasında iki sınırdaş devlettir. Günümüzde sınırlar en korunaklı sistemlerle muhafaza edilse bile sınırdaş iki devletin tamamen izolasyonist bir dış politika ile mevcut uluslararası düzen içerisinde birbirlerini dikkate almayan bir tutum içerisinde olması mümkün değildir.

Türkiye ve Yunanistan mevcut sorunlara çözüm bulmak adına iletişim kanallarını güncel tutarak ilişki kurmak ve iş birliğine girmek durumundadır. Bu kapsamda mevcut sorunların çözümünde ilerleme kaydedebilmek için öncelikle tarafların birbirlerini anlaması gerekmektedir. Bu bağlamda tarafların algı yönetimlerinde karşılıklı samimiyet ilkesi ile yumuşak güç-kamu diplomasisi ile ülke halklarının üzerinde olumlu izler bırakmalıdır.

Tarafların ötekileştirdiği her konu başlığında geliştirebilecek olumlu algılar ve karşı tarafın algılarını anlamak ile sorunların çözümünde ilerleme kaydedilecek ve nihayetinde iki taraf bundan kazançlı çıkacaktır. Zira Balkan coğrafyası; enerji hatlarının geçiş güzergâhlarını barındırması, Avrupa'nın güneydoğu emniyetine katkı sağlaması, genç dinamik nüfusu ve turizmin imkânlarının sunduğu olanak yanında Türkiye Cumhuriyeti'nin son dönemlerde sanayi ve savunma sanayinde geliştirdiği lider projelerle diğer Balkan devletlerine öncülük edebilecek potansiyeli ile dünyada

alternatif bir bölgesel cazibe merkezine dönüşmesi mümkündür. Bölgede kazan-kazan yaklaşımı ile tüm Balkan uluslarının kazançlı çıktığı bir yapının oluşumunda ise başta Türkiye olmak üzere Yunanistan iki önemli bölgesel aktördür. Fakat bu realiteye karşın tarafların karşısında duran en büyük engel "algı bariyeri"dir. Tarafların algı bariyerinin aşılması yönünde sonuç alıcı tutumları ve bölgesel iş birliğine yönelik atacağı adımlar mevcut sorunların çözümünde katkı sağlayacaktır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Declaration of Interests: The author declare that they have no competing interest.

Funding: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Bakan, İ., & Kefe, İ. (2012). Kurumsal açıdan algı ve algı yönetimi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 19–34.
- Beşikçi, M. (2017). On Yıllık harp ve Topyekûn Seferberlik. In O. Y. Harp & G. Yıldız (Eds.). *Osmanlı askerî tarihi kara, deniz ve hava Kuvvetleri 1792–1918* (ss. 287–311). Timaş Yayınları.
- Boztepe Taşkıran, H. (2021). *Algı Yönetimi*. Tarihinde İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi. Adresinden Alındı <http://auzeftkit.ap.istanbul.edu.tr/kitap/kok/algiyonetimi.pdf>.
- Brzezinski, Z. (2005). *Büyük Satranç Tahtası* (Y. Türedi, Çev). İnkılap.
- Caşın, M. H. (2014). Dış Politikada karar alma Analizlerinde algı Yapıları (cognitive structures) kuramı ve yeni Eğilimler. In B. Karabulut (Ed.). *Algı yönetimi* (ss. 137–183), Alfa.
- Clogg, R. (1997). *Modern yunanistan tarihi* (D. Şendil, Çev). İletişim.
- Dedeoğlu, B. (2014). *Uluslararası güvenlik ve strateji* (3. Baskı). Yeni Yüzyıl.
- Duman, G. (2021). Devletlerarası ikili ilişkilerde azınlık kimliği etkisi: Batı Trakya örneği. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 22(1), 379–394.
- Fırat, M., Yunanistan ile ilişkiler, & Oran, B. (2009) (Ed.). *Türk dış Politikası-Kurtuluş Savaşından bugüne Olgular, belgeler, Yorumlar-1919-1980* (Cilt 1, 15. Baskı, ss. 325–356, 716–768). İletişim.
- Fouskas, V. K. (2004). *Balkanlar, Ortadoğu, Kafkasya* (A. Çakıroğlu, Çev). Aykırı.
- Huntington, S. P. (2015). *Medeniyetler Çatışması ve dünya Düzeninin yeniden Kurulması* (M. Turhan & Y. Z. C. Soydemir, Çev) (14. Basım). Okyanus.
- Karabulut, B. (2014). Algı Yönetimi ve Güvenliğin Siyasal Bir Araç Haline Dönüştürülmesi: Güvenlikleştirme Teorisi, İçinde B. Karabulut (Çev), *Algı Yönetimi* (ss. 117-135), Alfa.
- Kemaloğlu, M. (2021). Türk-Yunan ilişkilerinde Temel Sorunlar- Yunan Talepleri –1. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü. Adresinden Alındı <https://21yyte.org/tr/merkezler/bolgesel-arastirma-merkezleri/balkanlar-ve-kibri-s-arastirmalari-merkezi/turk-yunan-i-li-ski-leri-nde-temel-sorunlar-yunan-talepleri-1>. 21 Temmuz 2021 tarihinde 21.
- Kissenger, H. (2000). *Diplomasi* (İ. H. Kurt, Çev) (2. Baskı). Türkiye İş Bankası.
- Kıtsıkıs, D. (1996). *Türk-Yunan İmparatorluğu-Arabölge Gerçeği Işığında Osmanlı Tarihine Bakış* (V. Aytar, Çev), İletişim.
- Kurat, A. N. (1972), IV - XVIII. Yüzyıllarda Karadeniz Kuzeyindeki Türk Kavimleri ve Devletleri (Sayı: 182). Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları.
- Kurt, H. (2021). "Yunanistan". İçinde *TDV İslâm Ansiklopedisi* (Cilt 43, ss. 583–586). TDV İslâm Ansiklopedisi. Adresinden Alındı <https://islaman-siklopedisi.org.tr/yunanistan#1>.

- Lewis, B. (1993). *Modern Türkiye'nin Doğuşu*. TTK Basımevi.
- Millas, H. (1994). *Yunan Ulusunun Doğuşu*. İletişim.
- Nye, J. S. (1990). Soft power. *Foreign Policy*, 80(80), 153–171. [CrossRef]
- Pustu, Y. (2014). Algı yönetimi: Kavramsal ve Teorik bir bakış açısı. In B. Karabulut (Ed.). *Algı yönetimi* (ss. 309–329). Alfa.
- Sediroğlu, S. C. (2008). *Batı Trakya'da Türkler, sorunları ve bu Sorunlarda çözüm Esasları*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp tarihi Enstitüsü.
- Senge, P. M. (2018). *Beşinci Disiplin: Öğrenen Organizasyonun Temel Taşı* (A. İldeniz, A. Doğukan, & B. Pala, Çev) (19. Baskı). YKY.
- Shaw, S. J. (2014). Birinci dünya Savaşı'nda Osmanlı İmparatorlu savaşı girişi I (B. S. Aydaş, Çev). TTK.
- Turan, O. (1969). Selçuklular tarihi ve türk İslam Medeniyeti 2. Baskı: Turan Neşriyat.
- Türbedar, E. (2011). Balkanlar'da Terörizm Tehdidi: Gerçek Mi, Hayal Mi?, İçinde *Uluslararası Suçlar ve Tarih* (Sayı: 11/12, ss. 141-160), Adresinden Alındı <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/701021>. Tarihinde 22 Temmuz 2021.
- Uzunçarşılı, İ. H. (1982). *Osmanlı tarihi ITürk Tarih Kurumu*.
- Yılmaz, M. E. (2008). Soğuk savaş sonrası dönemde Türk-Yunan ilişkileri ve Ege sorunu. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 27–44. Adresinden Alındı <https://21yyte.org.tr/merkezler/bolgesel-arastirma-merkezleri/balkanlar-ve-kibris-arastirmalari-merkezi/ege-adalarinin-hukuki-statusu>.
- Yorulmaz, M. (2014), “Değişen” uluslararası güvenlik algılamaları bağlamında Türkiye-Yunanistan ilişkilerinde “Değişmeyen” güvenlik paradoksu, *Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 103-135.

İnternet Kaynakları

- AB İçişleri Komiseri Johansson: Yunanistan denizdeki sığınmacıları Türkiye'ye geri itiyor, (2021), 18 Temmuz 2021 tarihinde Anadolu Ajansı internet sitesinden <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ab-icisle-ri-komiseri-johansson-yunanistan-denizdeki-siginmacilari-turkiyeye-geri-itiyor/2303161>, adresinden alındı.
- Türk Dil Kurumu, 16 Temmuz 2021 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/>, adresinden alındı.
- Balkan Ülkeleri ile İlişkiler, T.C. Dışişleri Bakanlığı İnternet sitesinden 01 Temmuz 2021 tarihinde https://www.mfa.gov.tr/balkanlar_ile-iliskiler.tr.mfa, E.T. adresinden alındı.
- Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu: Çözüm bekleyen sorunları AB değil, sadece Türkiye ve Yunanistan çözebilir (2021), 17 Temmuz 2021 tarihinde Anadolu Ajansı internet sitesinden, <https://www.aa.com.tr/tr/politika/disisleri-bakani-cavusoglu-cozum-bekleyen-sorunlari-ab-degil-sadece-turkiye-ve-yunanistan-cozebilir/2258607> adresinden alındı.
- Saraybosna'da 25 yıl önce yaşanan pazar yeri katliamının kurbanları anıldı, (2020), 22 Temmuz 2021 tarihinde Anadolu Ajansı internet sitesinden, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/saraybosnada-25-yil-once-yasanan-pazar-yeri-katliaminin-kurbanlari-anildi/1956182> adresinden alındı.
- Yunanistan, Makedonya ile varılan isim sorunu anlaşmasını onayladı (2019), 16 Temmuz 2021 tarihinde Anadolu Ajansı internet sitesinden <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/yunanistan-makedonya-ile-varilan-isim-sorunu-anlasmagini-onayladi/1374818> adresinden alındı.

Extended Summary

Research Problem

Although the concept of perception constitutes one of the basic subjects of psychology, it also has a very important place in the field of international relations. The aim of this study is to explain how Turkey and Greece perceive each other and the security approaches that emerge as a result of current perceptions.

Research Questions

How decisive are perceptions in the international discipline? What is the source of the perceptions of Turkey and Greece towards each other? What are the perceptions of the parties regarding the problems? What are the solution suggestions?

Literature Review

While conducting this study, the biggest challenge was to analyze the subject in three different disciplines: psychology, international relations, and history. Despite this difficulty, as in other social sciences, psychology has shed light on our understanding of perceptions in foreign policy and security analysis. In this article, historical readings were made together with psychological readings and synthesized from the readings of the discipline of international relations. The contribution of the study to the literature is that it reveals that the concept of perception, which is neglected today, can be a guide in overcoming the problems of the parties.

Methodology

In this study, the current perceptions of the Turkish and Greek sides about the relevant problem areas are included rather than what their current problems are. The perceptions of the parties were analyzed as impartially as possible within the scope of the discipline of international relations.

Results and Conclusions

Perception of the world is the basis of the discipline of international relations. States react according to perceptions, frequently resorting to perception management to achieve their foreign policy goals. Our erroneous perceptions may lead us to the wrong, as well as the actors of international relations may be thrown into erroneous foreign policy actions resulting from misperceptions. In order to prevent this, foreign policy decision makers should be able to establish and operate the right communication channels and allow accurate and impartial information to reach them in any case.

Turkey and Greece have to establish relations and cooperate by keeping their communication channels up-to-date in order to find solutions to current problems and overcome security concerns. However, in order to make progress in solving existing problems, the parties must first understand each other. The parties can leave positive traces on the people of the country and the decision makers with the principle of mutual sincerity and soft power-public diplomacy in perception management.